

Eberhard van der Laan: ‘Bibliotheek natuurlijke partner in inburgeringproces’

Het gebeurt niet vaak dat een minister een bibliotheek bezoekt. Maar op 27 januari kwam Eberhard van der Laan, toen nog minister van Wonen, Wijken en Integratie naar de Bibliotheek Haarlem om het NL-plein te bezoeken en met inburgeraars te praten.

Lydia van Duijn maakt zich in de Bibliotheek Haarlem al jaren sterk voor het NL-plein: een ruimte in de bibliotheek met materialen voor nieuwe Nederlanders. Wekelijks ontvangt ze daar groepen inburgeraars. Ze nodigde minister Van der Laan, die zij persoonlijk kent van de middelbare school in Leiden, direct bij zijn aantreden in november 2009 uit om eens te komen kijken. ‘We timmeren nu ruim vijf jaar aan de weg, we hebben een prachtige collectie, een vaste plaats in het netwerk verworven en dat willen we Van der Laan graag laten zien.’ Zijn bezoek ging toen niet door en werd uitgesteld naar 27 januari.

Op het programma staat een ontmoeting met een groep van tien nieuwkomers die hun inburgeringstraject volgen op het ROC. Voor deze groep is het hun derde bijeenkomst. De eerste was op school geweest: daar werd het gebruik van de bibliotheek uitgelegd en het inschrijfformulier voor de gratis bibliotheekpas ingevuld. De tweede bijeenkomst vond plaats in de bibliotheek, waar het gebruik van het NL-Plein werd uitgelegd. De cursisten kregen hun pas, waarmee ze meteen materialen konden lenen. In theorie duren uitleg en rondleiding anderhalf uur, maar dat loopt vaak uit, mede door de taalproblematiek. Voor deze derde bijeenkomst heeft de groep vragen voor Van der Laan bedacht.

Vragen aan de minister

De minister en zijn gevolg en vertegenwoordigers van de gemeente Haarlem ontmoeten de groep nieuwkomers op het NL-Plein, waar veel boeken op verschillende niveaus frontaal staan opgesteld. Van der Laan geeft iedereen een hand en een korte voorstelronde volgt: iedereen noemt zijn of haar naam en zegt uit welk land hij of zij komt: de Dominicaanse Republiek, Turkije, Irak, Ghana, Brazilië en China. Van Duijn introduceert de bibliotheek, vertelt over de speciale collectie en de taalniveaus en legt aan de hand van Guido van Genechtens *Grote billen boek* uit dat een prentenboek op tal van manieren de taalverwerving kan ondersteunen. Woorden als olifant, giraf, potje, dik en dun, gevlekt, gestreept en bloot, begrippen als sommigen, anderen, er zijn er en je hebt er en uitdrukkingen als piepklein en beresterk, verkleinwoorden en kleuren. Ze legt uit dat de bibliotheek van iedereen en voor iedereen is. Moeilijker is het om met foto's begrippen als informatie en ledenadministratie te introduceren. Geboeid luisteren allen naar haar vertelling over de toren van Babel. Een aantal cursisten blijkt in november Van der Laan een brief te hebben geschreven; dat heeft hij erg gewaardeerd. ‘Julie mogen me van alles vragen.’ De Chinese Ling wil graag weten hoe vaak je de onderdelen van het inburgeringsexamen mag overdoen. Van der Laan kijkt z'n ambtenaar even aan en meldt snel dat dat onbeperkt is. Wel moet steeds het examengeld worden betaald. Iemand anders wil graag weten of ze geld kan krijgen van de overheid als ze is geslaagd en op zoek gaat naar een baan. Van der Laan wijst naar inburgeringwethouder Hilde van der Molen als hij zegt dat de gemeente daarbij helpt. ‘We kunnen in Nederland iedereen gebruiken die hier wil werken’, zegt hij.

Mercedes, uit Brazilië, vertelt hoe eenzaam het thuis soms is, als alleenstaande ouder van grotere kinderen, en dat ze aanspraak mist. Hier ziet Van der Molen haar kans en wijst op de vier Moedercentra in Haarlem (‘niet alleen voor moeders, trouwens’) die er zijn om andere mensen te ontmoeten. Van Duijn vult aan dat iedereen elke dag een halfuur gratis kan internetten in de bibliotheek. Ook dat biedt een venster op de wereld.

De vierde spreker, uit Turkije, heeft een tolk nodig, gelukkig kan een van de aanwezige ‘ambassadeurs’ de vraag voor de minister vertalen: ‘Wat gebeurt er als je er maar niet in slaagt de examens te halen?’ Van der Laan licht toe dat gemeenten meer bevoegdheden krijgen en in individuele gevallen onthefingen mogen verlenen. Maar als er slechts twee van de vier deexamens (spreken, luisteren, lezen en schrijven) worden behaald, krijgen de opleiders maar de helft uitbetaald. ‘Ik vind het allemaal maar gedoe’, geeft hij toe. ‘Inburgeringscursussen zijn eigenlijk een heel groot cadeau; geen ander land ter wereld doet zoveel moeite als Nederland om nieuwe inwoners de taal eigen te laten maken. Ik ben trots op wat we

hebben en we moeten maar eens stoppen met zeuren over hoe het precies moet.’ Hij licht zijn ‘vier hoofdgrechten op de menukaart’ toe: inburgering via de werkvloer, via de werkpleinen voor werkzoekenden, via de school van de kinderen en via de buurthuizen.

Ter illustratie vertelt hij over zijn jaar in Brussel, waar hij als rechtgeaarde Rijnsburger bloemen verkocht en matig Frans sprak. ‘Nergens zou ik zo snel in het Frans hebben leren tellen als daar; het was mijn brood.’

Van der Laan sluit dit programmaonderdeel af met complimenten aan de Bibliotheek Haarlem voor haar inzet en het feit dat ze al navolging kreeg, bijvoorbeeld in Flevoland.

Netwerk

Het tweede programmaonderdeel vindt plaats in de historische Doelenzaal, waar Van Duijn de samenwerkingsnetwerk van de bibliotheek toelicht. Naast het ROC zijn er andere taalaanbieders in Haarlem: ook de Volksuniversiteit en Vluchtelingenwerk leiden mensen op voor het inburgeringsexamen. Een relatieve nieuwkomer is het Regionaal Bureau Onderwijs, dat een duaal traject (taal- en ondernemers-training) biedt aan hen die een eigen zaak willen beginnen. Ondernemen is immers een van de drie examenprofielen waar inburgeraars voor kunnen kiezen, naast werk en maatschappelijke redzaamheid. Daarnaast bestaat het netwerk van de bibliotheek uit partijen die geen taalaanbieders zijn, maar wel van belang zijn in de Haarlemse gemeenschap en daarmee voor de bibliotheek. *Roads*, een landelijke organisatie die zich inzet voor de reïntegratie van mensen met een psychiatrische achtergrond, is een van de nieuwste partners. Ook met Gilde Samenspraak - dat met vrijwilligers werkt en met ‘ambassadeurs’ die eerder zelf taalcursussen volgden en inmiddels tweetalig zijn - werkt de Bibliotheek Haarlem samen. ‘We hebben 5000 materialen voor laaggeletterden in huis’, vertelt Van Duijn niet zonder trots. Van de 150.000 inwoners van Haarlem zijn er 36.000 niet Nederlandstalig en onder hen zijn 8 à 10.000 inburgeraars. Ze vraagt Van der Laan de kennis opgedaan in Haarlem te gebruiken als *good practice*. Behalve een document met feiten, krijgt Van der Laan ook een doosje Haarlems bier.

Van der Laan reageert even vriendelijk als alert. ‘De bibliotheek is een heel logische spin in het web van het inburgeringstraject. Ik ga daar zeker reclame voor maken, in overleg met mijn ambtenaren. Bij mijn aantreden, toen Lydia me belde, had ik geen idee dat de bibliotheken daarin zo’n cruciale rol zouden spelen, maar nu weet ik beter. Het is beschaafd en humaan om zo’n traject aan te bieden, jammer dat daar nu zo veel ruzie over gemaakt wordt.’

*Tekst: Anne-Mariken Raukema
Foto's: Gerrit Serné*